

J. Fałat

malarstwo/painting

BOSZ
art

Autoportret
1896
olej na płótnie
133,5 × 86 cm

Self-Portrait
1896
oil on canvas
133,5 × 86 cm

J. Fałat

malarstwo/painting

BOSZ
art

Wydawnictwo BOSZ
Szymanik i wspólnicy sp. jawna
38-722 Olszanica

Wydawca

Published by

ul. Przemysłowa 14
38-600 Lesko
tel. +48 13 469 90 00
fax +48 13 469 61 88
e-mail: biuro@bosz.com.pl
www.bosz.com.pl

Biuro

Office

Julian Fałat jest jedną z ważniejszych osobowości w historii polskiej sztuki. Był nie tylko doskonałym artystą, którego twórczość zdominowały efektowne przedstawienia polowań oraz pejzaże, ale również dyrektorem, a następnie rektorem i ważnym reformatorem krakowskiej Szkoły Sztuk Pięknych.

Urodził się w 1853 roku w Tuligłowie pod Komarnem, w rodzinie tamtejszego organisty. Swoje wczesne lata opisał w *Pamiętnikach*¹, dzięki którym można dowiedzieć się o jego trudnej karierze edukacyjnej w szkołach Lwowa, Komarna i Przemyśla wyznaczonej przez bunt i ucieczki. Ostatecznie w roku 1869 Fałat rozpoczął studia w krakowskiej Szkole Sztuk Pięknych, z których zrezygnował z powodów ekonomicznych. Aby zarobić na dalszą naukę, podejmował się różnych prac: wykonywał dokumentację zabytków dla Stanisława Krzyżanowskiego podczas wspólnej podróży przez Kresy, był rysownikiem u odeskiego architekta Feliksa Gąsiorowskiego, pracował wreszcie jako technik przy budowie kolei w Szwajcarii. Dzięki zarobionym pieniądзом mógł ukończyć studia w roku 1880 w monachij-skiej Akademii Sztuk Pięknych, doceniony medalem akademickim.

W kolejnych latach życia podróżował do Włoch, Francji i Hiszpanii, a w 1885 roku odbył wyprawę dookoła świata. Powstał wówczas artystyczny dziennik podróży, który artysta zaprezentował na wystawach w Warszawie i Krakowie, wpisując się swoimi pracami w panującą wówczas modę i fascynację kulturą Dalekiego Wschodu.

Julian Fałat is among the key figures in the history of Polish art. He was not only an accomplished artist whose works were dominated by stunning images of hunting and landscapes, but also the head and then the rector and an important reformer of the School of Fine Arts in Kraków.

He was born in 1853 in Tuligłowie near Komarno, to the family of a local organist. He described his early years in his *Pamiętniki*¹, from which we learn about his difficult education in schools in Lviv, Komarno and Przemyśl, marked by his rebellions and escapes. Eventually, in 1869, Fałat enrolled in the School of Fine Arts in Kraków, which he then gave up for financial reasons. In order to afford his studies, he took on various jobs: he recorded monuments for Stanisław Krzyżanowski during their journey across the Borderlands, worked as a draughtsman for architect Feliks Gąsiorowski in Odessa, and was a technician during the construction of Swiss railways. He made enough money to complete his studies in 1880 at the Academy of Fine Arts in Munich, and was awarded an academic medal.

During the years to come, he travelled to Italy, France and Spain, and in 1885, he journeyed around the world. At that time, he created a kind of artistic travel journal – containing works that followed the contemporary fashion for and fascination with Far Eastern culture – which the artist presented at exhibitions in Warsaw and Kraków.

Choć Fałat rysował od najmłodszych lat i znane są jego realistyczne prace z okresu studiów krakowskich, pobytu w Szwajcarii czy Monachium, to jednak apogeum jego twórczości przypadło na lata 1886–1909.

Rok 1886 był dla niego artystycznym przełomem. Wtedy, podczas polowania w Nieświeżu u Antoniego Radziwiłła, spotkał przyszłego cesarza Wilhelma II i doceniony przez niego jako ilustrator, wyjechał do Berlina, gdzie przez 10 lat pracował jako malarz scen myśliwskich. Prace o takiej tematyce stały się wizytówką jego twórczości. Powracał do nich wielokrotnie, kiedy na podstawie notatek malarskich robionych w plenerze, tworzył je później w pracowni przy pomocy farby olejnej lub akwareli, której z czasem stał się mistrzem. Były to portrety oszczepników lub efektowne przedstawienia nagonek, obław czy powrotów z pogoni, nieposiadające w sobie tragizmu właściwego dla polowań. Taka pozbawiona intelektualnych zawilgości tematyka była zapewne efektem zapotrzebowania publiczności. Dostrzegano w niej siłę wyrazu, prawdę, brak przesady, podkreślano znakomitą spostrzegawczość artysty, zwłaszcza jeśli chodzi o uchwycenie rysów ludzi i zwierząt oraz ich ruchu.

Fałat malował również pejzaże, te najbardziej znane to zimowe krajobrazy obserwowane w pełnym słońcu, z białymi zaspami śniegu przeciętymi wstążką strumyka. W kolorach zdominowanych przez biel, w oryginalnej perspektywie, miękkiej, falistej linii można doszukać się inspiracji sztuką Japonii.

Fałat had enjoyed drawing since he was a little boy and we are familiar with his realistic works from the time of his Kraków studies, and his stays in Switzerland and Munich, but his artistic activity reached its apogee between 1886–1909.

The year 1886 was his career turning point. During a hunt in Nysavizh at Antoni Radziwiłł's, he met future Emperor Wilhelm II, who saw him as a talented illustrator and took him to Berlin, where the artist worked for 10 years as a painter of hunting scenes. Such works became the trademark of his art. He revisited them a number of times, when he used his painting field notes to recreate them later in his studio with oil paints or watercolours, which he gradually mastered to perfection. They included portraits of spearmen or impressive scenes of battues, roundups or returns from pursuits, with no traces of tragedy characteristic for hunting. The subject, lacking any intellectual intricacies, might have resulted from popular demand. It was appreciated for its strong expression, truth, and absence of exaggeration; the artist was praised for his incredibly keen eye, in particular for facial and animal features and movement.

Fałat also painted landscapes, with the most famous ones presenting winter in full sun, with white snowdrifts intersected by brooks. White-dominated colours, seen from a peculiar perspective, with soft, wavy lines may have been inspired by Japanese art.

Kolejny przełom w życiorysie Julia-
na Fałata nastąpił w roku 1895, kiedy to
został powołany na stanowisko dyrektora
krakowskiej Szkoły Sztuk Pięknych. Był
nim do 1905 roku. Szkołę zreformował,
wyprowadził z archaicznych, pomatejkow-
skich metod nauczania, do współpracy
zaprosił artystów młodszych i znających
europejskie trendy w sztuce, takich jak
Jacek Malczewski, Leon Wyczółkowski,
Jan Stanisławski czy Stanisław Wyspiański.
Starania Fałata i Teodora Axentowic-
za we Wiedniu doprowadziły również
do przemianowania szkoły w akademię
(w roku 1900), co zdecydowanie podniosło
jej prestiż.

Po odejściu z uczelni osiadł w Bystrej.
Po I wojnie światowej, podczas której jako
malarz Legionów krótko był na froncie,
i po pobycie w Toruniu został dyrektorem
Departamentu Sztuki w Ministerstwie
Wyznań Religijnych i Oświecenia Pu-
blicznego (1922–1923).

Zmarł w Bystrej w 1929 roku.

¹ J. Fałat, *Pamiętniki*, Śląski Instytut Naukowy,
Katowice 1987.

Another breakthrough in Julian
Fałat's life came in 1895, when he was
appointed the head of the School
of Fine Arts in Kraków, which post
he retained until 1905. He reformed
the school, delivered it from ancient,
post-Matejko teaching methods, hired
younger artists familiar with European
artistic trends, such as Jacek Malczewski,
Leon Wyczółkowski, Jan Stanisławski
and Stanisław Wyspiański. As a result
of Fałat's and Teodor Axentowicz's ef-
forts in Vienna (in 1900) the school was
renamed academy, which significantly
increased its prestige.

After he left the Academy, he set-
tled in Bystra. Following World War I,
when he stayed for a short time in the
front line as the Legions painter, and
after his stay in Toruń, he became the
head of the Art Department in the
Ministry of Religious Affairs and Public
Education (1922–1923).

He died in Bystra in 1929.

¹ J. Fałat, *Pamiętniki*, Śląski Instytut Naukowy,
Katowice 1987.

Urszula Kozakowska-Zaucha – historyk sztuki,
kurator w Muzeum Narodowym w Krakowie,
autorka wystaw i opracowań poświęconych sztuce
polskiej XIX i XX wieku, m.in. Olgi Boznańskiej,
Jana Stanisławskiego, Jacka Malczewskiego.

Urszula Kozakowska-Zaucha – art historian and
curator of the National Museum in Kraków. She has
designed numerous exhibitions and written on Polish
19th- and 20th-century art, including works on Olga
Boznańska, Jan Stanisławski, and Jacek Malczewski.

Świtez
1883–1884
akwarela, papier na płótnie
75 × 124,7 cm

Svityaz
1883–1884
watercolour, paper on canvas
75 × 124.7 cm

Świtez
 1888
 akwarela na papierze
 72 × 54,5 cm

Svityaz
 1888
 watercolour on paper
 72 × 54.5 cm

Przed polowaniem w Rytwianach

1893

akwarela, gwasz
papier na tekturze

54 × 99,5 cm

Before the Hunt in Rytwiany

1893

watercolour, gouache
paper on cardboard

54 × 99.5 cm

Nagonka – polowanie w Staszowie

1894

akwarela na papierze

54 × 100 cm

Battue – the Hunt in Staszów

1894

watercolour on paper

54 × 100 cm

Oszczepnicy
1890
gwasz, ołówek
papier na płótnie
71 × 53 cm

Spearers
1890
gouache, pencil
paper on canvas
71 × 53 cm

*Powrót z polowania
na niedźwiedzia*
1892
olej na płótnie
151,5 × 255 cm

*Return from
the Bear Hunt*
1892
oil on canvas
151.5 × 255 cm

Szlachta w lasu brzozowym
po 1900
akwarela na kartonie
95 × 126 cm

Noblemen in Birch Forest
after 1900
watercolour on paperboard
95 × 126 cm

Okiść
1907
kredka pastelowa, gwasz
na papierze
71 × 86 cm

Crown Snow-Load
1907
pastel crayon, gouache
on paper
71 × 86 cm

Kompania
1912
olej na płótnie
98 × 199 cm

Company
1912
oil on canvas
98 × 199 cm

*Autoportret w pracowni
w Bystrej*

1914
akwarela na papierze
55,2 × 99,6 cm

*Self-Portrait in the Studio
in Bystra*

1914
watercolour on paper
55.2 × 99.6 cm

Julian Fałat (1853–1929) – artysta młodopolski, przedstawiciel malarstwa pejzażowego i rodzajowego. Absolwent krakowskiej Szkoły Sztuk Pięknych oraz Akademii Sztuk Pięknych w Monachium. W latach 1886–1895 był zatrudniony na dworze cesarza Wilhelma II, po czym został dyrektorem, a następnie rektorem wspomnianej SSP w Krakowie. Początkowo jego obrazy cechował realizm, szczegółowo przedstawiał życie codzienne, religijność chłopów, sceny z polowań. Później twórczość Fałata bardziej skłoniła się ku impresjonizmowi i związanej z nim spontaniczności tworzenia, czemu dał wyraz w malarstwie pejzażowym. Do znanych dzieł artysty należą m.in. *Kraków rankiem* (1897), *Nagonka na polowaniu w Nieświeżu* (1891) czy *Pejzaż z Bystrej* (po 1918).

Julian Fałat (1853–1929) – an artist of the Young Poland movement, representative of landscape and genre painting. Graduate of the School of Fine Arts in Kraków and the Academy of Fine Arts in Munich. Between 1886–1895, employed as a teacher at the court of Emperor Wilhelm II, then the headmaster and the rector of the School of Fine Arts in Kraków. At first, his paintings followed Realism, providing an in-depth insight into everyday life, the religiousness of peasants, and hunting scenes. Then, Fałat's art steered towards Impressionism and the related spontaneity of creation, which was reflected in his landscape paintings. His famous works include, e.g. *Kraków in the Morning* (1897), *Battle in Niasvizh* (1891) and *Landscape from Bystra* (after 1918).